

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT I TERRITORI

3274

Resolució del president de la Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears per la qual es formula l'informe d'impacte ambiental sobre el projecte de creació de quatre rutes senderistes locals ubicades a camins públics del municipi d'Artà (26a/2022)

Vist l'informe tècnic amb proposta de resolució de dia 8 d'abril de 2022, i d'acord amb l'article 10.1.a) del Decret 4/2018, de 23 de febrer, pel qual s'aproven l'organització, les funcions i el règim jurídic de la Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears (CMAIB) (BOIB núm. 26 de 27 de febrer de 2018),

RESOLC FORMULAR:

L'informe d'impacte ambiental sobre el projecte de creació de quatre rutes senderistes locals ubicades a camins públics del municipi d'Artà, en els termes següents:

1. Determinació de subjecció a avaluació ambiental i tramitació

D'acord amb l'article 48.5 de la Llei 13/2018, de 28 de desembre, de camins públics i rutes senderistes de Mallorca i Menorca, «els projectes de ruta senderista s'han de subjectar a avaluació ambiental, i si la ruta discorre per espais naturals protegits s'haurà de sol·licitar també l'informe preceptiu que contempla l'article 21 de la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO)».

Per tant, el projecte s'ha de tramitar com a una Avaluació d'Impacte Ambiental Simplificada i seguir el procediment establert a la secció 2a del Capítol II d'avaluació d'impacte ambiental de projectes del Títol II d'avaluació ambiental de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental. S'han de complir també les prescripcions de l'article 21 del Decret legislatiu 1/2020, de 28 d'agost, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei d'avaluació ambiental de les Illes Balears, que li siguin d'aplicació.

2. Descripció i ubicació del projecte

El projecte pretén la creació de quatre rutes senderistes locals, el recorregut de les quals transcorr íntegrament per camins públics de terra o asfaltats del TM d'Artà, amb una longitud total de 39,87 km. Es considera la possibilitat que aquestes rutes siguin catalogades en el futur com a Petit Recorregut (PR) o Sender Local (SL).

Els recorreguts de les quatre rutes serà el següent:

- Ruta 1 (25,55 km): S'inicia a la Via Verda i es dirigeix cap al nord del terme municipal per la zona de Son Sureda, recorre el camí utilitzat per a la Marató de Muntanya d'Artà, fins a arribar a l'Ermida de Betlem. Des d'aquí comparteix itinerari amb el sender GR 222 fins a l'Alqueria Vella d'Avall ja immers al Parc Natural de la Península de Llevant.

Arriba al Morro d'Albarca i a la Torre d'Aubarca torna a enllaçar amb el sender GR 222 seguint tota la franja costanera fins que de nou se separen en cala Mitjana, des d'aquí es dirigeix cap a Cala Mesquida i finalitza el seu recorregut en arribar a Cala Torta.

- Ruta 2 (5,94 km): L'inici del recorregut s'inicia entre Hort de Sa Begura i Sa Talaia, fins que enllaça amb la carretera Ma-3334, única opció viable per a tornar a Artà.
- Ruta 3 (3,13 km): S'inicia a la Via Verda i es dirigeix cap al sud del terme municipal per la zona de Sa Granja, en lleuger, però continu ascens, el traçat es dirigeix cap al Puig de S'Estelrica i pel serral que existeix en aquest, finalitzant el seu recorregut en el límit del terme municipal.
- Ruta 4 (5,25 km): S'inicia a la Via Verda i es dirigeix cap a l'oest del terme municipal per l'hipòdrom fins al Torrent de Sa Farinera.

Les actuacions previstes del projecte es refereixen bàsicament a la senyalització de les rutes. Tant el cost derivat d'aquesta, que es basarà en el manual de senyalització per a senders PR de la Federació Espanyola d'Esports de Muntanya i Escalada (FEDME), com del manteniment dels camins (desbrossament), aniran a càrrec de l'Ajuntament d'Artà.

Es preveu el desbrossament d'un tram de 2.337 m de longitud lineal de la ruta 1, per trobar-se envaït per la vegetació existent, amb l'objecte

de garantir que aquesta ruta pot ser homologada, així com per garantir la seguretat dels usuaris.

Segons el document ambiental, en el recorregut de la ruta 1 que transcorre pel Parc Natural de Llevant, les actuacions previstes en el projecte es regiran pel que es disposa en actitud d'Ordenació de Recursos Naturals (PORN) vigent. Així mateix, aquest serà aplicable en aquelles zones que puguin veure's afectades després de l'aprovació del projecte d'ampliació previst per a aquest espai natural protegit.

3. Avaluació dels efectes previsibles

D'acord amb el document ambiental, es preveuen els impactes següents, en relació amb les fases d'obres i funcionament del projecte:

Durant la fase d'obres (senyalització de les rutes), els principals efectes adversos sobre el medi ambient seran un increment del nivell de renou a l'ambient, i la pèrdua de coberta vegetal, derivades de les actuacions de condicionament dels camins, mentre que com a impactes positius es preveu la creació de llocs de feina del sector serveis (logística de les rutes, preparació de documentació...).

Durant la fase de funcionament, els principals efectes adversos sobre el medi ambient seran la pèrdua de coberta vegetal, per tasques de manteniment i per obertura de camins que no formen part de les rutes per part dels senderistes, risc d'incendi forestal per males pràctiques, i compactació i erosió del sòl, mentre que com a impactes positius es preveu la recuperació i conservació de camins i elements patrimonials i culturals d'interès.

4. Consultes a les administracions públiques afectades i persones interessades

L'òrgan ambiental ha realitzat les consultes següents:

- Servei de Costes i Litoral, de la DG de Territori i Paisatge.
- Servei de Planificació al Medi Natural, de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat.
- Servei d'Estudis i Planificació, de la DG de Recursos Hídrics.
- Servei de Gestió del Domini Públic Hidràulic, de la DG de Recursos Hídrics.
- Serveis Ferroviaris de Mallorca, de la Conselleria de Mobilitat i Habitatge.
- Servei de Protecció d'Espècies, de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat.
- Servei d'Espais Naturals, de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat.
- Servei de Canvi Climàtic i Atmosfera (DG d'Energia i Canvi Climàtic), de la Conselleria de Transició Energètica i Sectors Productius.
- Servei d'Ordenació del Territori i Urbanisme, de la DG de Territori i Paisatge.
- DG d'Emergències i Interior, de la Conselleria d'Administracions Públiques i Modernització.
- DG de Mobilitat i Transport Terrestre, de la Conselleria de Mobilitat i Habitatge.
- Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl, de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat.
- Direcció Insular de Medi Ambient, del Departament de Sostenibilitat i Medi Ambient del Consell de Mallorca.
- Direcció Insular d'Urbanisme, del Departament de Territori del Consell de Mallorca.
- Direcció Insular de Transició i Ordenació Turística, del Departament de Transició, Turisme i Esports del Consell de Mallorca.
- Direcció Insular de Territori i Paisatge, del Departament de Territori del Consell de Mallorca.
- Direcció Insular de Patrimoni, del Departament de Cultura, Patrimoni i Política Lingüística del Consell de Mallorca.
- Terraferida.
- GOB.
- Amics de la Terra.

En el moment de redactar el present informe, es disposa dels següents informes de les administracions previsiblement afectades i entitats interessades:

- La DG d'Emergències i Interior, de la Conselleria d'Administracions Públiques i Modernització, amb data 17 de març de 2022, va informar que:

Una vegada examinada la nova documentació es mantenen les mateixes consideracions d'aquest Servei de data 4 de febrer de 2021, (...).

És a dir, en relació, tant amb les rutes afectades per risc d'inundació (rutes 2, 3 i 4), com per aquelles afectades per risc d'incendi forestal (ruta 1), no suposen impediment per al projecte. No existeix cap instal·lació afectada pels riscos definits al RD 840/2015, de 21 de setembre, pel qual s'aproven mesures de control dels riscos inherents als accidents greus en els quals intervenen substàncies perilloses, en tot el municipi.

Tot i això, una vegada vista l'experiència de la ruta del Camí de Cavalls a Menorca i com afecta la permeabilitat de la gent en territoris de difícil accés en situacions d'emergència, convindria incorporar al projecte fites identificatives de la ubicació exacta i que aquestes fossin conegudes pels serveis d'emergència, sobretot en els llocs més inaccessibles. Igualment, convé preveure i estudiar els itineraris que haurien d'utilitzar els serveis d'emergència per arribar a cada fita.

- La Direcció Insular d'Urbanisme, del Departament de Territori del Consell de Mallorca, amb data 21 de març de 2022, va informar que:

El present projecte no suposa cap nova intervenció sobre el territori als efectes d'obertura de nous camins públics. Dins el document ambiental, s'indica que la ruta 1, transcorre per espais de rellevància ambiental, concretament es veu afectat el LIC i ZEPA Muntanyes d'Artà i el Parc Natural de Llevant, així com les Àrees de Protecció de Risc d'Incendis, Erosió i Esllavissament, per tant, és la que ambientalment resulta més compromesa. També en el seu tram final afecta al Domini Públic Marítim Terrestre. La resta de rutes discorren majoritàriament per Sòl Rústic General i de forma molt puntual, la ruta tres es troba afectada per una zona APR d'inundació. El Document Ambiental, una vegada analitzats els impactes ambientals positius i negatius de les quatre (4) rutes senderistes, conclou, indicant que el projecte no compromet cap dels elements que li donen valor a les zones de Xarxa natura 2000, tal com són els hàbitats, la flora i la fauna sensible de la zona.

Dins el projecte no es detecten els plànols a Escala 1/10.000 i 1/50.000, de l'Annex I, indicats dins l'apartat 2.- Cartografia, de la memòria.

- El Servei de Planificació al Medi Natural, de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat, amb data 23 de març de 2022, va informar que:

En resposta al vostre escrit de data 11 de març passat (valib 83.109) sol·licitant informe en relació al Projecte de creació de 4 rutes senderistes locals al municipi d'Artà, he de comunicar-vos que la xarxa natura 2000 del municipi d'Artà coincideix amb l'àmbit Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals (PORN) de la Península de Llevant i de l'ampliació del Parc Natural de la Península de Llevant, per la qual cosa s'hauria de trametre al Servei d'Espais Naturals per al seu informe.

5. Anàlisi dels criteris de l'annex III de la Llei 21/2013

S'han analitzat els criteris de l'annex III de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental, i no es preveu que el projecte pugui tenir efectes significatius sobre el medi ambient, en concret:

1. Característiques del projecte: Es pretén la creació de quatre rutes senderistes, el recorregut de les quals transcorr íntegrament per camins públics de terra o asfaltats del TM d'Artà, amb una longitud total de 39,87 km. Les actuacions previstes inclouen la senyalització de les rutes i el desbrossament d'un tram intransitable de la ruta 1 de 2.337 m, per garantir que aquesta pugui ser homologada, així com per garantir la seguretat dels usuaris.

El projecte avaluat consisteix en la reformulació del «Proyecto de diseño, ejecución y mantenimiento de rutas senderistas en el municipio de Artà», respecte del qual es va dictar resolució del president de la CMAIB, amb data 15 de desembre de 2021, relativa a la seva subjecció a avaluació d'impacte ambiental ordinària (175a/2020, BOIB núm. 180, de 30 de desembre de 2021), mantenint-se íntegrament el traçat de les rutes 1,2,3 i 4 del projecte original, i suprimint-se completament el traçat de la ruta 5, que va ser informada desfavorablement pel Servei d'Espais Naturals, en data 30 de novembre de 2021.

2. Ubicació del projecte: D'acord amb el Pla Territorial de Mallorca (PTIM), la zona d'estudi es troba qualificada majoritàriament com a ANEI, tot i que alguns dels trams de les diferents rutes es troben damunt sòl qualificat com a Sòl Rústic General (SRG), Àrea de Transició (AT) Harmonització, Àrea Rural d'Interès Paisatgístic (ARIP), Àrees de desenvolupament: Sòl Urbà i Urbanitzable, Àrea Natural d'especial interès d'alt nivell de protecció (AANP) i Àrea d'Interès Agrari (AIA) Extensiva Oliverar. La major part de la ruta 1 està afectada pel LIC i ZEPA «Muntanyes d'Artà» (ES0000227) i pel Parc Natural de la Península de Llevant (ES530007). L'àmbit d'actuació del projecte se situa majoritàriament dins la Unitat de Paisatge 5 (UP-5) «Península d'Artà».

Totes les rutes projectades es veuen afectades en algun dels seus trams per una o diverses de les àrees de prevenció de riscos (APR) definides al PTIM.

La ruta 1 es troba afectada parcialment per zona de Domini Públic Marítimoterrestre (DPMT). D'altra banda, tant la ruta 1, com les rutes 3 i 4, es troben parcialment afectades per zona de domini públic o zona de protecció de la xarxa ferroviària.

Segons el Servei de Protecció d'Espècies, les espècies que es poden veure més afectades per la concentració d'un nombre elevat de persones a les rutes projectades són la tortuga mediterrània (Testudo hermanni) i l'àguila peixatera (Pandion haliaetus).

3. Característiques del potencial impacte: D'acord amb el document ambiental, els impactes negatius de l'execució del projecte es consideren d'intensitat baixa i de caràcter puntual. Durant la fase de funcionament, la major part dels impactes negatius es derivaran de conductes inadequades per part dels usuaris de les rutes. Es preveu minimitzar aquest tipus de conductes amb la implantació de mesures preventives, correctores i compensatòries.

Conclusions de l'informe d'impacte ambiental

Primer: No subjectar a avaluació d'impacte ambiental ordinària el «Proyecto de diseño, ejecución y mantenimiento de rutas senderistas en el municipio de Artà», atès que no es preveu que pugui tenir efectes significatius sobre el medi ambient d'acord amb els criteris de l'annex III de la Llei 21/2013, sempre que es compleixin les mesures proposades en el document ambiental, signat per la Sra. Ana Delgado Núñez, ambientòloga, amb data febrer de 2022, de la consultora GEST AMBIENTAL, i les condicions següents pel que fa a les rutes 1, 2 i 3, si es modifica el traçat de les rutes 1 i 3, per tal que no coincideixi amb el del tren d'Artà.

1. D'acord amb el Servei d'Espais Naturals, en relació amb les rutes 2 i 3, les quals no travessen espai natural protegit:

- S'hauran de prendre les mesures necessàries perquè els usuaris no utilitzin camins alternatius (dreceres) a les rutes senyalitzades.
- La senyalització vinculada a l'ús públic del LIC i ZEPA, així com a l'àmbit de l'ampliació del Parc Natural de la Península de Llevant, s'haurà d'ajustar a les indicacions del Manual de senyalització dels espais naturals protegits de les Illes Balears, havent de substituir en la franja grisa inferior el logotip del Govern Balear pel logotip corresponent a l'entitat que promogui l'actuació.
- Els manuals de bones pràctiques i fullets de sensibilització ambiental de les rutes hauran d'incorporar els espais protegits de l'ampliació del Parc Natural de la Península de Llevant i de la Xarxa Natura 2000, així com les espècies i hàbitats d'interès comunitari que es localitzen a les rutes.
- S'haurà de realitzar una recollida selectiva dels residus i la zona haurà de quedar en les mateixes condicions en què estava abans de l'activitat, d'acord amb la Llei 8/2019.
- No es podrà emetre música ni cap sistema de megafonia, altaveu o d'amplificació del so, ni cap altre tipus de font sonora que pugui ocasionar molèsties a la fauna, d'acord amb la Llei 1/2007.
- S'haurà de conscienciar els treballadors que han de realitzar les tasques de condicionament de les rutes, i als usuaris de les rutes, d'estar dins un espai natural protegit amb valors naturals i culturals, per la qual cosa cal respectar les normes de protecció existents, amb especial referència sobre la protecció de tortuga mediterrània (*Testudo hermanni*) inclosa a l'annex II de la Directiva Hàbitats i que d'acord amb la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat queda prohibit matar, danyar, molestar o inquietar les espècies animals.

2. S'hauran d'incorporar fites identificatives de la ubicació exacta a cada una de les rutes 1, 2 i 3, les quals hauran de ser informades als serveis d'emergència per al seu coneixement i anàlisi de les vies d'accés.

3. D'acord amb el Servei de Protecció d'Espècies, la publicitat i la senyalització de les rutes 1,2 i 3 haurà d'incloure informació sobre l'estat de protecció de la tortuga mediterrània (*Testudo hermanni*), així com sobre la prohibició de la seva tinença i transport, i molèsties intencionades a aquesta espècie. Així mateix, s'haurà d'establir una àrea de tranquil·litat al voltant dels nius d'àguila peixatera de 500 metres entre els mesos de febrer a agost.

4. D'acord amb el Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl, en relació amb les rutes 1,2 i 3:

- Els cartells de senyalització tipus placa o similar, hauran d'incorporar informació relativa a l'elevat risc d'incendi forestal existent, especialment a les rutes que recorren dins terreny forestal. Altrament, es recomana que tant a les marquesines o panells informatius així com als punts d'informació, s'expliqui que es tracta d'una àrea d'elevada recurrència d'incendis forestals, així com d'Alt Risc d'Incendi Forestal.
- En la mesura del possible, el projecte de creació de les rutes senderistes no haurà de condicionar les tasques de manteniment, reparació o restauració que calgui fer a les pistes forestals d'accés a la península de Llevant pel trànsit rodat, especialment pel que fa als vehicles d'emergència per incendi forestal i gestió territorial de la zona.
- Durant la realització de les obres, caldrà complir el Decret 125/2007, de 5 d'octubre, pel qual es dicten normes sobre l'ús del foc i es regula l'exercici de determinades activitats susceptibles d'incrementar el risc d'incendi forestal, especialment pel que fa a mesures de prevenció durant l'època de perill d'incendi forestal i les accions conjunturals de prevenció (art. 8.2.c).

5. D'acord amb el Servei d'Estudis i Planificació, de la DG de Recursos Hídrics:

- En aquelles àrees afectades per APR d'esllavissades s'haurà de senyalitzar l'existència d'aquest risc (ruta 1).
- En cas que s'editin elements d'informació (punts d'informació, plànols i fulletons) aquests hauran de fer especial esment a què quan les condicions meteorològiques són adverses (sobretot per pluges intenses, forts vents i gelades) el risc és major. Per tant, han de remarcar que no és recomanable transitar per la ruta en aquestes condicions, i que és necessari consultar les previsions meteorològiques.

6. Respecte al Pla de Vigilància Ambiental:

- S'han d'incloure uns indicadors clars i específics per fer el seguiment periòdic i objectiu de l'efectivitat de les mesures correctores i preventives a cada una de les fases del projecte. A més, d'incloure les actuacions que es duren a terme en el cas que les mesures no obtinguin el resultat desitjat.
- S'han d'incloure els terminis de realització dels informes ordinaris de seguiment ambiental.
- S'ha de trametre a la CMAIB el Pla de Vigilància Ambiental una vegada esmenat amb les indicacions dels punts anteriors, en un

termini de tres mesos des de la publicació de la resolució de l'expedient, per a la seva revisió i abans de l'inici de les obres.

D'altra banda, es recomana la coordinació d'aquestes rutes senderistes amb la ruta dels fars del Consell de Mallorca.

7. En cas d'un eventual desmantellament de la senyalització de les rutes, s'haurà de procedir a la restauració del terreny afectat al seu estat original, i a la recollida i entrega a un gestor autoritzat dels residus generats.

Així mateix, es recorda que:

- Atès que alguns trams de les rutes projectades afecten DPMT, s'haurà de disposar, si s'escau, de les autoritzacions pertinents.
- S'ha de donar compliment a les previsions de la Llei 13/2018, de 28 de desembre, de camins públics i rutes senderistes de Mallorca i Menorca, que siguin d'aplicació.
- S'haurà de complir amb les prohibicions genèriques de l'article 57 de la Llei 42/2007.
- D'acord amb la Direcció Insular d'Urbanisme, s'hauran d'aportar els plànols a Escala 1/10.000 i 1/50.000, de l'Annex I, indicats dins l'apartat 2.- Cartografia, de la memòria.

Segon. Subjectar la ruta 4 a avaluació d'impacte ambiental ordinària, tot això, sense perjudici que es pugui mantenir i publicitar com a via verda mentre no recuperi la seva funció ferroviària.

Tercer. Es publicarà el present informe ambiental al Butlletí Oficial de les Illes Balears, d'acord amb el que disposa l'article 47.3 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental.

Quart. L'informe d'impacte ambiental perdrà la seva vigència i cessarà en la producció dels efectes que li són propis si, una vegada publicat en el BOIB, no s'hagués procedit a l'aprovació del projecte en el termini màxim de quatre anys des de la publicació, d'acord amb el que disposa l'article 47.4 de la Llei 21/2013.

Cinquè. L'informe d'impacte ambiental no ha de ser objecte de cap recurs, sense perjudici dels que, si s'escau, siguin procedents en la via administrativa o judicial davant de l'acte, si s'escau, d'autorització del projecte, d'acord amb el que disposa l'article 47.5 de la Llei 21/2013.

Sisè. Aquesta resolució s'emet sense perjudici de les competències urbanístiques, de gestió o territorials de les administracions competents i de les autoritzacions o informes necessaris per a l'aprovació.

Palma, en el dia de la signatura electrònica (27 d'abril de 2022)

El president de la CMAIB
Antoni Alorda Vilarrubias